

Надійшла до редакції 17.01.2012 р.

УДК 81'42

ДО ДИСКУСІЇ ЩОДО СПЕЦИФІКИ МОВИ ІНТЕРНЕТУ

Н. В. Акімова

ПВНЗ «Соціально-педагогічний інститут Педагогічна академія»

Реферат. У статті розглянута проблема характеристики мови інтернету. Шляхом вивчення теоретичних джерел визначені основні та специфічні особливості мови Мережі. Проаналізовані ознаки, що стосуються комп'ютерної комунікації та комп'ютерного дискурсу, але безпосередньо не описують мову інтернету. Узагальнено, що серед різноманіття термінів, які функціонують в межах сучасної інтернет-лінгвістики, центральним і домінуючим є поняття «мова інтернету». До основних особливостей мови інтернету належать варіативність, гібридність, креолізованність (або мультимедійність), використання «смайликів» і специфічних скорочень, колективне співавторство і співредактура тексту, легкість оновлення змісту тексту, насиченість неологізмами, недотримання мовних норм, необмеженість у виборі мовних засобів, схильність до мовної гри, фрагментарність, функціонування особливого мовленнєвого етикету, яскраво виражений презентаційний характер.

Ключові слова: мова інтернету, інтернет-комунікація та дискурс, комп'ютерна комунікація та дискурс.

В Україні збільшується кількість мовознавчих досліджень, присвячених вивченню особливостей інтернет-комунікації. Проте визначити низку певних загально визначених особливостей мови інтернету поки що не вдається. Одна з причин цього феномену полягає в тому, що в інтернет-лінгвістиці використовується досить багато термінів для характеристики тексту Мережі, зокрема веб-вузол (О. І. Горошко, М. Boardman), віртуальна комунікація (Н. Г. Асмус), віртуальний дискурс (О. І. Горошко), гіпертекст (А. Г. Волкова, О. В. Дєдова, О. А. Калмиков, А. Н. Саєнко, П. І. Сергієнко, Д. Stein), електронна комунікація (О. І. Горошко), електронний дискурс (О. І. Горошко), інтернет-дискурс (О. Ю. Дьякова, І. Ю. Єгорова, І. Б. Карпа, С. А. Матвєєва, М. С. Рижков, Е. Dresner), інтернет-комунікація (В. Бойка, Л. Ф. Компанцева) інтернет-середовище (К. А. Подгорна), комп'ютерний дискурс (О. М. Галічкіна, П. В. Шкапенко, Л. Ю. Щипіцина), комп'ютерно-опосередкована комунікація (О. І. Горошко, Л. Ю. Щипіцина), комп'ютерне спілкування (Н. Л. Моргун), мережевий дискурс (Н. Л. Моргун), мова інтернету (О. І. Горошко, Л. Ф. Компанцева), мова мережі (О. І. Горошко, Л. Ф. Компанцева) та ін. Така термінологічна різноманітність значно ускладнює позначену проблему. Отже, мета цієї статті – визначити основні характеристики мову інтернету шляхом аналізу досліджень з інтернет-лінгвістики.

Вчені виділи досить багато специфічних характеристик комунікації, дискурсу і мови інтернету, проте не всі ці ознаки безсумнівні. Виокремимо ті з них, з якими можна погодитися. Беззаперечно особливостями власне мови інтернету є:

- своєрідне поєднання елементів усної і писемної мови [1, с. 11; 2, с. 7; 3; 4, с. 8; 5; 6, с. 106; 7, с. 7; 8, с. 23; 9; 10], що дозволяють вважати її гібридною формою;
- комбінація відео/звукового сигналу і письмового тексту, тобто креолізованність, мультимедійність [11, с. 73; 12; 13; 14, с. 11; 15, с. 6; 16, с. 10; 6, с. 106; 17, с. 350; 18, с. 19; 8, с. 18], зростаюча роль колірної та графічної інформації при сприйнятті тексту, а, отже, і розумінні [12; 13];

- гіпертекстуальність [19, с. 23; 11, с. 73; 20, с. 15; 14, с. 11; 15, с. 6; 2, с. 7; 16, с. 10; 6, с. 106; 8, с. 18; 9] як здатність до поєднання кількох текстів;
- варіативність [13; 21, с. 166];
- креативність, насиченість неологізмами [19, с. 23; 1, с. 11; 2, с. 9];
- фрагментарність [13; 14, с. 11; 18, с. 19];
- використання «смайликів» і специфічних скорочень [11, с. 73; 1, с. 11; 13; 16, с. 10];
- відродження і активне використання елементів епістолярного стилю [20, с. 15];
- колективне співавторство і співредактура тексту [19, с. 43; 12];
- легкість оновлення змісту тексту [12];
- недотримання мовних норм, що стає ознакою рівня мовної компетенції [22, с. 265; 1, с. 11; 2, с. 9; 3; 4, с. 15];
- необмеженість у виборі мовних засобів [19, с. 43; 22, с. 265; 20, с. 15; 1, с. 11; 2, с. 9; 3];
- схильність до мовної гри [19, с. 33; 20, с. 15; 1, с. 11];
- поєднання елементів різних типів дискурсу, мозаїчність, інтердискурсивність [19, с. 23; 11, с. 73; 20, с. 15; 13; 23, с. 5; 16, с. 10; 6, с. 106];
- специфічний мовленнєвий етикет [11, с. 73; 1, с. 11; 16, с. 10];
- яскраво виражений презентативний характер [4, с. 10].

За певних умов ознаками мови Мережі можна вважати:

- віртуальність [11, с. 73; 15, с. 6; 16, с. 10] згідно з тлумачним словником має кілька значень, у другому значенні – «умовність» – її можна вважати ознакою інтернет-дискурсу (йдеться про умовність ситуації спілкування), проте не особливістю власне мови інтернету;
- інтерактивність та нелінійність комунікації [19, с. 23; 21, с. 166; 12; 13; 14, с. 11; 15, с. 6; 2, с. 7; 23, с. 5; 8, с. 18; 24], якщо мова йде про ресурси технології веб 2.0 і веб 3.0;
- дистантність та опосередкованість за допомогою електронного сигналу [11, с. 73; 15, с. 6; 4, с. 10; 16, с. 10; 6, с. 106; 8, с. 18] є скоріше особливістю комп'ютерної комунікації, ніж власне мови інтернету;
- збереження стенограми [9; 24] за умов наявності архіву сайту;
- персональну анонімність [19, с. 23; 3; 6, с. 106; 8, с. 13; 24], що, по суті, є характеристикою комп'ютерної комунікації;
- синдикацію (повне або часткове використання як джерела інформації інших сервісів інтернет, наприклад, так званих RSS-каналів, за рахунок чого користувачеві надається нова функціональна можливість роботи і контролю при виборі і пошуку в Мережі потрібної інформації), соціалізацію (використання технологій, які дозволяють формувати співтовариство за інтересами) і відвертість (при реєстрації на сайті особиста інформація про користувача стає відкритою або для всіх, або для зареєстрованих користувачів того ресурсу, де розміщується ця інформація) [19, с. 43; 12; 23, с. 5], властиві ресурсам вебу 2.0.

Навряд до специфічних особливостей мови інтернету можна віднести такі:

- глобальність [19, с. 23; 6, с. 106; 8, с. 13] не можна вважати особливістю мови інтернету, оскільки кожен національний сегмент представлений відповідною мовою, що репрезентує як універсальні, так і унікальні, властиві лише їй характеристики;
- контекстно-ситуаційна обумовленість, уривчастість заповнення інформаційних лакун, добровільність контакту, неоднорідність тимчасового зазору між думкою та її вербалізацією [6, с. 106] є загальними рисами комунікації;

– синхронність, дескриптивність [15, с. 6; 6, с. 106; 8, с. 18; 24] є ознакою спілкування, а не мови, і стосується лише інтерактивних інтернет-ресурсів;

– статусну рівність учасників [19, с. 43; 11, с. 73; 16, с. 10], що є особливістю певних форм спілкування, а не власне мови;

– формування спільної для користувачів картини світу [19, с. 43] є загальною характеристикою спілкування, зокрема й інтернет-комунікації.

Отже, серед різноманіття термінів, що функціонують в межах сучасної інтернет-лінгвістики, центральним і домінантним вважаємо поняття «мова інтернету». До основних особливостей мови інтернету, на нашу думку, належать варіативність, гібридність, креолізованність (або мультимедійність), використання «смайликів» і специфічних скорочень, високий ступінь проникності, колективне співавторство і співредактура тексту, легкість оновлення змісту тексту, насиченість неологізмами, недотримання мовних норм, необмеженість у виборі мовних засобів, схильність до мовної гри, фрагментарність, функціонування особливого мовленнєвого етикету, яскраво виражений презентативний характер.

У перспективі планується дослідження специфіки сприйняття мови інтернету.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрена проблема характеристики языка интернета. Путем изучения теоретических источников определены основные и специфические особенности языка Сети. Проанализированы признаки, которые касаются компьютерной коммуникации и компьютерного дискурса, но непосредственно не описывают язык интернета.

Ключевые слова: язык интернета, интернет-коммуникация и дискурс, компьютерная коммуникация и дискурс.

SUMMARY

The article deals with the problem of description of internet language. By the study of theoretical sources the basic and specific peculiarities of language of Network are determined. Characteristics, which refer to computer communication and computer discourse, but does not describe the language of the internet directly, are analysed.

Keywords: language of the internet, internet-communication and discourse, computer communication and discourse.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гришина, Н. С. Интернет-портал «Грамота.ру» как лингвокультурологический инструмент развития культуры русской речи [Текст] : Автореф. дис. ... канд. филол. наук / Н. С. Гришина. – Москва, 2008. – 22 с.
2. Карпа, І. Б. Функціональні та прагматичні характеристики інтерактивної віртуальної комунікації (на матеріалі інформаційно-довідкового сервісу Yahoo!Answers) [Текст] : Автореф. дис. ... к. филол. н. / І. Б. Карпа. – Херсон, 2010. – 22 с.
3. Колокольцева, Т. Н. Интернет-коммуникация как зеркало основных тенденций развития и функционирования русского языка [Электронный ресурс] / Т. Н. Колокольцева // Электронный научно-образовательный журнал ВГПУ «Грани познания». – 2011. – №4 (14). – Режим доступа : www.grani.vspu.ru — Загол. з екрану.
4. Компанцева, Л. Ф. Интернет-коммуникация: когнитивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти [Текст] : Автореф. дис. ... д-ра филол. наук / Л. Ф. Компанцева. – Київ, 2007. – 23 с.
5. Лысенко, С. А. Взаимодействие устной и письменной формы существования языка в интернет-коммуникации [Текст] : дисс. ... канд. филол. наук / Сергей Александрович Лысенко. – Воронеж, 2010 – 184 с.

6. Рыжков, М. С. Речевые стратегии участников синхронного интернет-дискурса (на материале русско- и англоязычных чатов) [Текст] : Автореф. дис. ... канд. филол. наук / М. С. Рыжков. – Воронеж, 2010. – 25 с.
7. Шкапенко, П. В. Специфика реализации прагмалингвистических принципов в интернет-дискурсе [Текст] : Автореф. дис. ... канд. филол. наук / П. В. Шкапенко. – Москва, 2008. – 29 с.
8. Щипіцина, Л. Ю. Комплексная лингвистическая характеристика компьютерно-опосредованной коммуникации (на материале немецкого языка) [Текст] : Автореф. дис. ... д-ра филол. наук / Л. Ю. Щипіцина. – Воронеж, 2011. – 40 с.
9. Dresner, E. The Topology of Auditory and Visual Perception, Linguistic Communication, and Interactive Written Discourse [Електроний ресурс] / E. Dresner // Language@Internet. – 2005. – Режим доступу: http://www.languageatinternet.de/articles/2005/161/index_html/ — Загол. з екрану.
10. Herring, S. Computer-Mediated Conversation: Introduction and Overview [Електроний ресурс] / S. Herring // Language@Internet . – 2010. – Volume 7. – Режим доступу: http://www.languageatinternet.de/articles/2010/2801/index_htm — Загол. з екрану.
11. Галичкина, Е. Н. Специфика компьютерного дискурса на английском и русском языках (на материале жанра компьютерных конференций) [Текст] : дисс. ... канд. филол. наук / Елена Николаевна Галичкина. – Волгоград, 2001. – 212 с.
12. Горошко, Е. И. Текст эпохи веб 2.0: психолінгвістический анализ [Электронный ресурс] / Е. И. Горошко. – Режим доступа: <http://www.textology.ru/article.aspx?aId=207> — Загол. з екрану.
13. Дедова, О. В. Лингвосемиотический анализ электронного гипертекста: (на материале русскоязычного Интернета) : дисс... д-ра филол. наук. — [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com> — Загол. з екрану.
14. Дьякова, Е. Ю. Поликодовый текст в британском рекламном дискурсе сферы образования [Текст] : Автореф. дис. ... к. филол. н. / Е. Ю. Дьякова. – Воронеж, 2011. – 25 с.
15. Егорова, И. Ю. Акцентирование в рекламном интернет-дискурсе [Текст] : Автореф. дис. ... канд. филол. наук / И. Ю. Егорова. – Волгоград, 2008. – 31 с.
16. Моргун, Н. Л. Научный сетевой дискурс как тип текста [Текст] : Автореф. дис. ... к. филол. н. / Н. Л. Моргун. – Тюмень, 2002. – 20 с.
17. Саенко, А. Н. Содержательно-стилистические особенности информационных текстов в Интернете [Текст] / А. Н. Саенко // Научные записки Луганского национального педагогического университета. Вып. 5. Т. 1. Серия "Филологические науки": Сб. научн. трудов. – Луганск: "Альма-матер", 2004. – С. 350-360.
18. Сергиенко, П. И. Лингвокогнитивные особенности электронного гипертекста (на материале английского языка) [Текст] : Автореф. дис. ... к. филол. н. / П. И. Сергиенко. – Москва, 2009. – 22 с.
19. Асмус, Н. Г. Лингвистические особенности виртуального коммуникативного пространства [Текст] : дисс. ... канд. филол. наук / Нина Геннадиевна Асмус. — Челябинск, 2005. — 265 с.
20. Горошко, Е. И. Интернет-жанр и функционирование языка в Интернете: попытка рефлексии [Текст] / Е. И. Горошко // Жанры речи. – Саратов: Издательский центр «Наука», 2009. – Выпуск 6 «Жанр и язык». – С.11-27.
21. Волкова, А. Г. Гипертекст: письменный та електронний варіанти [Текст] / А. Г. Волкова // Психолінгвістика: [зб. наук, праць ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогчний університет імені Григорія Сковороди"]. – Переяслав-Хмельницький: ПП «СКД», 2012. – Вип. 9. – С. 162-166.

22. Бойка, В. Слэнговая лексіка ў беларускамоўным інтэрнэт-дыскурсе [Текст] / В. Бойка // Актуальныя праблемы мовазнаўства і лінгвадыдактыкі : матэрыялы Рэспубліканскай навуковай канферэнцыі (да 70-годдзя з дня нараджэння прафесара Галіны Мікалаеўны Малажай), Брэст, 20 – 21 сакавіка 2008 г. / пад агул. рэд. М. І. Новік; [рэдкал.: М. І. Новік, В. М. Касцючык, Л. І. Яўдошына, С. Ф. Бут-Гусаім]. – Брэст : БрДУ, 2008. – С. 265 – 267.
23. Матвеева, С. А. Сайт як жанр Інтернет-кунікацыі (на матэрыялі персанальных сайтів учених) [Текст] : Автореф. дис. ... к. філол. н. / С. А. Матвеева. – Донецьк, 2006. – 21 с.
24. Daya, S. Thematic and Situational Features of Chinese BBS Texts [Електроний ресурс] / Sin Daya // Language@Internet. – 2009. – Volume 6. – Режим доступу: <http://www.languageatinternet.de/articles/2009/2011>— Загол. з экрану.